

(در حدودی که با این قانون مغایر نباشد) خواهد بود، لکن در کلیه موارد مسئولیتها و وظایف امور ذیحسابی به مدیر امور مالی دیوان محاسبات واگذار می شود.

ماده ۲۵- برای دیوان محاسبات کشور و واحدهای تابعه آن در تهران و مراکز استانها حسب مورد از طرف خزانه و یا نمایندگی خزانه در استانها در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و یا سایر بانکهای دولتی که از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نمایندگی داشته باشند، به تعداد مورد نیاز حسابهای بانکی برای پرداختهای مربوط افتتاح خواهد شد.

استفاده از حسابهای مزبور با امضای مشترک رئیس دیوان محاسبات و مدیر امور مالی دیوان محاسبات و یا مقامات مجاز از طرف آنها به عمل خواهد آمد و کلیه پرداختهای دیوان محاسبات منحصرأ از طریق حسابهای بانکی مذکور مجاز خواهد بود.

ماده ۲۶- معاملات دیوان محاسبات اعم از خرید، فروش، اجاره، استجاره، پیمانکاری، اجرت کار و غیره (به استثنای مواردی که مشمول مقررات استخدامی می شود) باید حسب مورد از طریق مناقصه و یا مزایده انجام شود مگر در موارد زیر:

۱- در مورد معاملاتی که طرف معامله وزارتخانه‌ها یا مؤسسه دولتی و یا شرکت دولتی باشد.

۲- در مورد معاملاتی که انجام آنها به تشخیص رئیس دیوان محاسبات کشور و یا مقامات مجاز از طرف ایشان با نهادها و مؤسسات و شرکتهای زیر مقرون به صرفه و صلاح دیوان محاسبات باشد.

الف - مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و مؤسسات تابعه که بیش از پنجاه درصد سهام و یا سرمایه و یا مالکیت آنها متعلق به مؤسسات و نهادهای مذکور باشد.

ب - شرکتهای تعاونی مصرف و توزیع کارکنان وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی که بر اساس قوانین و مقررات ناظر بر شرکتهای تعاونی

تشکیل و اداره می‌شوند.

ج- شرکتها و مؤسسات تعاونی تولید و توزیع که تحت نظارت مستقیم دولت تشکیل و اداره می‌گردند.

۳- در مورد خرید اموال و خدمات و حقوقی که به تشخیص و مسئولیت رئیس دیوان محاسبات و یا مقامات مجاز از طرف ایشان منحصر به فرد بوده و دارای انواع مشابه نباشد.

۴- در مورد خرید و استجاره اموال غیرمنقول که به تشخیص و مسئولیت رئیس دیوان محاسبات و یا مقامات مجاز از طرف ایشان با کسب نظر کارشناس رسمی دادگستری و یا کارشناس خبره و متعهد رشته مربوط با مسئولیت رئیس دیوان محاسبات کشور انجام خواهد شد.

۵- در مورد خرید خدمات هنری با رعایت موازین اسلامی و صنایع مستظرفه و خدمات کارشناسی.

۶- در مورد خرید کالاهای انحصاری دولتی و یا سایر کالاهائیکه دارای فروشنده انحصاری بوده و برای آنها از طرف دستگاههای ذیربط دولتی نرخهای معینی تعیین و اعلام شده باشد.

۷- در مورد خرید کالاهای مورد مصرف روزانه که در محل از طرف دستگاههای ذیربط دولتی و یا شهرداریها برای آنها نرخ ثابتی تعیین شده باشد.

۸- در مورد کالاهای ساخت کارخانه‌های داخلی و کرایه حمل و نقل بار از طریق زمینی که از طرف دستگاههای دولتی ذیربط برای آنها نرخ تعیین شده باشد.

۹- در مورد کرایه حمل و نقل هوایی، دریایی و هزینه مسافرت و نظایر آنها در صورت وجود نرخ ثابت و مقطوع.

۱۰- در مورد تعمیر ماشین‌آلات و تجهیزات ثابت و متحرک به تشخیص رئیس دیوان محاسبات و مقامات مجاز از طرف ایشان.

۱۱- در مورد خرید قطعات یدکی برای تعویض یا تکمیل لوازم و تجهیزات ماشین‌آلات ثابت و متحرک موجود و همچنین ادوات و ابزار و وسایل

اندازه‌گیری دقیق و لوازم آزمایشگاههای علمی و فنی و نظایر آنها با تعیین بهای مورد معامله حداقل وسیله یک نفر کارشناس خبره و متعهد رشته مربوط که بر حسب مورد توسط رئیس دیوان محاسبات و یا مقامات مجاز از طرف ایشان انتخاب خواهد شد.

۱۲- در مورد معاملاتی که به تشخیص رئیس دیوان محاسبات به ملاحظه صرفه و صلاح دیوان محاسبات باید مستور بماند.

تبصره - انجام معاملات موضوع ردیف‌های ۱ و ۲ این ماده بدون رعایت تشریفات مناقصه و یا مزایده مشروط به آن است که دستگاه فروشنده مورد معامله را در اختیار داشته و یا تهیه کننده یا انجام دهنده آن باشد و یا اینکه وظیفه تهیه و توزیع و فروش مورد معامله را به عهده داشته باشد.

ماده ۲۷- معاملات دیوان محاسبات به سه دسته جزئی، متوسط و عمده به شرح زیر تقسیم می‌شود:

الف - معاملات جزئی - معاملاتی است که مبلغ آن از یک میلیون ریال تجاوز نکند.

ب - معاملات متوسط - معاملاتی است که مبلغ آن از یک میلیون ریال بیشتر باشد و از پنج میلیون ریال تجاوز ننماید.

ج - معاملات عمده - معاملاتی است که مبلغ آن از پنج میلیون ریال بیشتر باشد.

تبصره ۱- مبنای نصاب در خرید برای معاملات جزئی و متوسط مبلغ مورد معامله و در مورد معاملات عمده مبلغ برآورد است.

تبصره ۲- مبنای نصاب در فروش مبلغ ارزیابی کاردان خبره به انتخاب دیوان محاسبات می‌باشد.

ماده ۲۸- مناقصه در معاملات بطرق زیر انجام می‌شود:

الف - در مورد معاملات جزئی به کمترین بهای ممکن به تشخیص و مسئولیت کارپرداز.

ب - در مورد معاملات متوسط به کمتری بهای ممکن به تشخیص و

مسئولیت کاربرداز و تأیید مقامات مجاز از طرف رئیس دیوان محاسبات کشور.
ج - در مورد معاملات عمده با انتشار آگهی مناقصه عمومی و یا ارسال دعوت‌نامه (مناقصه محدود) به تشخیص رئیس دیوان محاسبات کشور و یا مقامات مجاز از طرف ایشان.

ماده ۲۹- مزایده در معاملات بطرق زیر انجام می‌پذیرد:

الف - در مورد معاملات جزئی به بیشترین بهای ممکن به تشخیص و مسئولیت مأمور فروش.

ب - در مورد معاملات متوسط با حراج.

ج - در مورد معاملات عمده با انتشار آگهی مزایده عمومی.

ماده ۳۰- در مواردی که انجام مناقصه یا مزایده به تشخیص یک هیأت سه

نفره مرکب از:

الف - رئیس دیوان محاسبات یا مقامات مجاز از طرف ایشان.

ب - مدیر امور مالی دیوان.

ج - یک نفر از کارکنان خبره به انتخاب رئیس دیوان محاسبات به مصلحت نباشد، می‌توان معامله را بطریق دیگری انجام داد در این صورت هیأت مزبور نحوه انجام معامله را تعیین خواهد نمود.

ماده ۳۱- اعمال نظارت مالی بر مخارج دیوان محاسبات از نظر انطباق

پرداخت با مقررات این قانون و سایر قوانین و مقررات مربوط بعهدہ رئیس دیوان محاسبات کشور است.

نحوه نگهداری و تنظیم حسابها و تفریغ بودجه دیوان محاسبات کشور

ماده ۳۲- دیوان محاسبات کشور برای نگهداری و تنظیم حسابهای خود از روش دفترداری دو طرفه و ثبت فعالیت‌های مالی در دفاتر روزنامه و کل و دفاتر معین استفاده خواهد نمود. جزئیات سیستم حسابداری مورد عمل و ترتیب تعیین سرفصلهای حساب و مستندات ثبت در دفاتر حساب و بایگانی اسناد و مدارک مربوط در دستورالعملی که به توسط رئیس دیوان محاسبات کشور تهیه و ابلاغ می‌شود مشخص می‌گردد.

ماده ۳۳- صورت‌حساب دریافت و پرداخت هر ماه دیوان محاسبات کشور منتهی تا پایان ماه بعد و حساب نهائی هر سال منتهی تا پایان خردادماه سال بعد تهیه و به امضاء رئیس دیوان محاسبات کشور و یا مقام مجاز از طرف ایشان و همچنین مدیر امور مالی خواهد رسید و نسخه دوم حسابهای نهائی هر سال جهت درج در صورت‌حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال خواهد شد.

ماده ۳۴- پیش‌پرداختها در سالی که به مرحله تعهد می‌رسد و علی‌الحسابها در سالی که تصفیه می‌شود به حساب قطعی همان سال محسوب و در صورت حساب عملکرد سالانه بودجه دیوان محاسبات کشور به هزینه قطعی منظور می‌شود.

ماده ۳۵- فروش اموال دیوان محاسبات که توسط رئیس دیوان محاسبات مازاد بر نیاز تشخیص داده شود با رعایت مقررات این قانون مجاز می‌باشد. وجوه حاصل از فروش این قبیل اموال باید به حساب درآمد عمومی واریز شود.

تبصره - اموال منقول که فروش آنها به موجب قانون ممنوع می‌باشد از شمول این ماده مستثنی است.

ماده ۳۶- رئیس دیوان محاسبات کشور موظف است تفریغ بودجه هر سال دیوان را تهیه و حداکثر تا پایان شهریورماه سال بعد به کمیسیون دیوان محاسبات و بودجه و امور مالی مجلس گزارش نماید.

ماده ۳۷- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن ملغی است و در موارد پیش بینی نشده برابر قوانین مربوط عمل خواهد شد.

قانون فوق مشتمل بر سی و هفت ماده و هفت تبصره در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ نهم شهریورماه یکهزار و سیصد و هفتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۲/۶/۲۱ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

بند «د» تبصره ۱۳ قانون بودجه سال ۱۳۷۴

د - خرید هر نوع اتومبیل سواری داخلی و خارجی بجز آمبولانس و بجز یکصد (۱۰۰) دستگاه اتومبیل برای استان جدیدالتأسیس اردبیل، پنجاه (۵۰) دستگاه اتومبیل برای دیوان محاسبات و یکصد (۱۰۰) دستگاه برای وزارت امور اقتصادی و دارایی و همچنین اتومبیل‌های جایگزین خارج از رده نیروی انتظامی، یکصد (۱۰۰) دستگاه جهت تشکیل دادگاههای جدیدالتأسیس، بیست (۲۰) وسیله نقلیه برای سازمان بازرسی کل کشور، دویست (۲۰۰) دستگاه جیب و لندروور برای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جهت شبکه بهداشتی کشور از منابع ملی، بیست (۲۰) دستگاه وسیله نقلیه سواری برای مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از محل منابع داخلی و سی (۳۰) دستگاه وسیله نقلیه برای سازمان ثبت اسناد و املاک کشور از منابع داخلی در سال ۱۳۷۴ برای کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و شرکتهایی که شمول قانون به آنها مستلزم ذکر نام است تحت هر شرایط ممنوع است.

شماره ۳۶۳۲ - ق تاریخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۴

قانون الحاق یک تبصره به ماده ۷۴ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی

ماده واحده - ماده ۷۴ آئین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اصلاح می گردد:

ماده ۷۴ - هرگاه هنگام بحث درباره لوایح و طرحها، رئیس جمهور و معاونان وی، وزیران و معاونان آنها همچنین مخبرین کمیسیونهای مربوطه لازم بدانند می توانند در موضوع بحث با رعایت مواد مطروحه برای مدت معین طبق آیین نامه اظهارنظر نمایند.

تبصره - رئیس جلسه علنی مجلس در موارد لازم می تواند به رئیس یا دادستان دیوان محاسبات جهت اظهارنظر در طرحها و لوایح مربوطه اجازه دهد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ یازدهم دی ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۳/۱۰/۱۴ به تایید شورای نگهبان رسیده است.

علی اکبر ناطق نوری - رئیس مجلس شورای اسلامی

قانون نحوه اعمال نظارت بر کاهش هزینه‌های غیرضرور و جلوگیری از تجمل‌گرایی

ماده ۱- به منظور کنترل هزینه‌های غیرضرور و مبارزه با تجمل‌گرایی در وزارتخانه‌ها، نیروهای نظامی و انتظامی، شهرداریها، سازمانها، بانکها، شرکتها و واحدهای مختلف وابسته به قوه مجریه، مقننه و قضائیه و کلیه نهادهای انقلاب اسلامی و تمام دستگاههایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، شورای عالی بررسی و تعیین الگوی مصرف موضوع تبصره ۳۰ قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موظف است علاوه بر انجام وظایف مذکور در تبصره فوق‌الذکر، آئین‌نامه نحوه استفاده از امکانات عمومی از قبیل: اتومبیل، هواپیما، هلیکوپتر، مسافرت‌های خارجی، پذیرائی‌ها و دیگر هزینه‌های اداری، خدماتی و رفاهی را حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.

تبصره ۱- وزیر دادگستری به عنوان عضو ثابت در شورای مذکور شرکت می‌نماید.

تبصره ۲- شورا حداقل هر دو هفته یکبار باید تشکیل جلسه دهد.

تبصره ۳- برگزاری سمینارها، کنگره‌ها، بزرگداشت‌ها، گردهم‌آئی‌های بین‌المللی توسط دستگاههای اجرائی تنها با تصویب هیأت وزیران و در مورد قوای مقننه و قضائیه با تأیید رئیس هر قوه امکان‌پذیر است.

تبصره ۴- سازمان برنامه و بودجه و دیوان محاسبات کشور و سازمان بازرسی کل کشور موظفند گزارش چگونگی اجراء و موارد تخلف از این قانون را هر سه ماه یکبار به رؤسای سه قوه و دبیرخانه شورای عالی بررسی و تعیین الگوی مصرف ارائه نمایند.

از اساسنامه سازمان حسابرسی هیأت عالی نظارت

ماده ۲۲- هیأت عالی نظارت مرکب از یک رئیس و چهار نفر عضو از بین افراد مسلمان، مؤمن و متقی و دارای حسن شهرت و مسلط به امور حسابرسی و حسابداری که دارای تحصیلات عالی در یکی از رشته‌های حسابداری و حسابرسی و مالی بازرگانی و بانکداری و یا رشته‌های وابسته به آنها با حداقل هفت سال تجربه در امور حسابرسی و حسابداری بعد از اخذ مدرک لیسانس در سطح مدیریت باشند برای مدت دو سال انتخاب میشوند و باید لااقل یکماه قبل از انقضای دوره اعضای جدید انتخاب گردند و انتخاب مجدد اعضاء بلامانع است.

تبصره- رئیس هیأت عالی نظارت و یک عضو با پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارائی و تصویب هیأت وزیران و دو عضو با انتخاب رئیس دیوان محاسبات کشور و یک عضو با پیشنهاد دادستان کل کشور منصوب خواهند شد.

ماده ۲۳- وظایف هیأت عالی نظارت عبارتست از:

۱- نظارت مستمر بر عملیات جاری سازمان و واحدهای اجرائی تابعه آن به منظور جلوگیری از هرگونه انحراف احتمالی و حصول اطمینان از حسن اجرای امور بر طبق خط مشی و برنامه‌ها و ضوابط مصوب سازمان.

۲- مطالعه و بررسی دستورالعملها و روشهای حسابرسی و حصول اطمینان از کفایت آنها.

۳- بررسی گزارشات حسابرسی به منظور حصول اطمینان از تعقیب و اقدامات لازم در مورد متخلفین و دیگر موارد مهم مطرح شده در گزارشات حسابرسی.

۴- اجرای وظایف بازرسی قانونی سازمان و واحدهای اجرائی تابعه آن.

۵- تأیید صلاحیت اشخاص مذکور در تبصره ۳ ماده ۷ این اساسنامه و بررسی کیفیت کار آنان در خصوص حسابرسیها و خدمات ارجاعی از طرف سازمان.

تبصره ۱- حدود مسئولیتهای هیأت عالی نظارت در اجرای وظایف بازرس قانونی طبق قانون تجارت و سایر قوانین تجارت و سایر قوانین و مقررات مربوط خواهد بود.

تبصره ۲- اعضاء هیأت عالی نظارت منفرداً یا متفقاً گزارشهای لازم از نظارت خود بر سازمان را بطور مستمر به وزیر امور اقتصادی و دارائی مجمع عمومی و در صورت لزوم به دیوان محاسبات، دادستانی کل کشور و هیأت وزیران تسلیم خواهند کرد.

از قانون پولی و بانکی کشور

بخش چهارم - هیأت نظارت اندوخته اسکناس

ماده ۲۱- الف - هیأت نظارت اندوخته اسکناس عهده دار نظارت بر حسن اجرای مفاد ماده ۵ این قانون از طریق تحویل و نگاهداری اسکناسهای چاپ شده و همچنین نگاهداری حساب دارائیهای موضوع ماده ۵ و صورت جواهرات سلطنتی و تنظیم مقررات مربوط بنمایش و نظارت بر ورود و خروج آنها از خزانه کل بانک و بعلاوه نظارت در معدوم کردن اسکناسهایی که باید از جریان خارج شود می باشد.

ب - هیأت نظارت اندوخته اسکناس از افراد زیر تشکیل می شود:

۱- دو نماینده مجلس به انتخاب مجلس شورای اسلامی.

۲- رئیس کل بانک مرکزی ایران.

۳- دادستان کل کشور یا معاون او.

۴- خزانه دار کل کشور.

۵- رئیس کل دیوان محاسبات.

۶- رئیس هیئت نظار.

تبصره ۹ از قانون بودجه کل کشور

د- گزارش نحوه مصرف اعتبارات مربوط به خرید اقلام عمده دفاعی از محل این تبصره توسط حسابرسان منتخب هیاتی مرکب از اعضاء زیر و با همکاری وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تهیه می شود و در اختیار این هیأت قرار می گیرد.

۱- یکی از اعضاء کمیسیون امور دفاعی مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون

۲- یکی از اعضاء کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون

۳- یکی از اعضاء کمیسیون دیوان محاسبات مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون

۴- رئیس دیوان محاسبات کشور یا نماینده وی
۵- نماینده وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

از قانون تأسیس سازمان اسناد ملی ایران

مصوب سال ۱۳۴۹

ماده چهارم- شورای سازمان مرکب از اشخاص زیر خواهد بود.

۱- وزیر امور خارجه

۲- وزیر فرهنگ و هنر

۳- دادستان کل

۴- دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور

- ۵- دادستان دیوان محاسبات
- ۶- دو نفر از اشخاص متبحر در فرهنگ و تاریخ ایران به پیشنهاد وزیر علوم و آموزش عالی و تصویب هیأت وزیران که برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است.

از قانون تأسیس سازمان جمع‌آوری و فروش املاک تملیکی و اساسنامه آن هیئت عالی نظارت

ماده ۲۲- هیأت عالی نظارت از یک نفر رئیس و یک نفر معاون و سه نفر دیگر تشکیل می‌شود. رئیس و معاون با پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارائی و تصویب مجمع عمومی سازمان و دو عضو با انتخاب و معرفی رئیس قوه قضائیه و یک عضو با انتخاب و معرفی رئیس دیوان محاسبات کشور با حکم وزیر امور اقتصادی و دارائی برای مدت دو سال منصوب خواهند شد و باید حداقل یک ماه قبل از انقضای دوره، اعضاء جدید انتخاب گردند. انتخاب مجدد اعضاء هیأت عالی نظارت برای یک بار بلامانع است. کلیه اعضاء هیأت بطور موظف انجام وظیفه خواهند بود.

ماده ۲۳- وظایف هیأت عالی نظارت عبارتست از:

- ۱- نظارت مستمر بر عملیات سازمان به منظور حصول اطمینان از رعایت صرفه و صلاح دولت و اجرای قوانین و مقررات مورد عمل.
  - ۲- مطالعه روشهای کار سازمان و حصول اطمینان از کفایت آنها.
  - ۳- بررسی گزارشهای حسابرس سازمان و پیگیری موارد آن.
- تبصره - هیأت عالی نظارت مکلف است نتیجه نظارت و رسیدگیهای خود را به صورت گزارشهای ماهانه و سالانه تهیه و به هر یک از اعضاء مجمع عمومی سازمان و رئیس دیوان محاسبات کشور ارائه نماید. علاوه بر آن اعضاء هیأت عالی نظارت می‌توانند منفرداً و متفقاً گزارشهای لازم از نظارت خود بر سازمان

را تهیه و به مقامات مذکور ارائه نمایند.

ماده ۲۴- مدیرعامل مکلف است تسهیلات و امکانات لازم برای انجام وظایف هیأت عالی نظارت را در اختیار هیأت مذکور قرار دهد.

ماده ۲۵- آئین‌نامه چگونگی اجرای وظایف هیأت عالی نظارت بوسیله هیأت تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

از قانون نحوه انجام امور مالی و معاملاتی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی

ماده ۷- این مؤسسات مکلفند حساب کلیه اعتبارات و هزینه‌ها را نگهداری و صورت‌حساب دریافت و پرداخت هر ماه و حساب نهائی هر سال را تنظیم و پس از گواهی ذیحساب به همراه اسناد و مدارک مربوطه جهت رسیدگی یا حسابرسی در اختیار دیوان محاسبات قرار دهند و یک نسخه از صورت‌حساب دریافت و پرداخت هر ماه و حساب نهائی هر سال را به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال نمایند.

قانون تفریغ بودجه سالهای پس از انقلاب

ماده ۱- به منظور تسریع در امر تفریغ بودجه و انجام وظیفه قانون دیوان محاسبات کشور مطابق اصل ۵۵ قانون اساسی وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است بر اساس ضوابط مقرر در این قانون «صورت‌حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور» هر سال را حداکثر تا پایان دی ماه سال بعد تنظیم و پس از تأیید هیأت وزیران جهت تهیه گزارش تفریغ بودجه به دیوان محاسبات کشور ارسال نماید.

تبصره - دستورالعمل چگونگی تهیه و تنظیم «صورت حساب عملکرد

سالانه بودجه کل کشور» و همچنین نمونه فرمهای مورد نیاز و چگونگی تنظیم و ارائه آن با رعایت مفاد این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی و دیوان محاسبات کشور مشترکاً تعیین و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۲- کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و همچنین نهادهای انقلاب اسلامی و شرکتهای و سایر دستگاههایی که بنحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند مکلفند حسب مورد حسابها و صورتهای مالی خود را تهیه و پس از تأیید و یا تصویب مراجع ذیربط در مواعد ذیل یک نسخه آنرا به وزارت امور اقتصادی و دارائی تسلیم و مراتب را به دیوان محاسبات کشور اعلام نمایند.

الف - در مورد وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی صورتحساب دریافت و پرداخت هر ماه تا آخر ماه بعد و حساب نهائی هر سال حداکثر تا پایان خردادماه سال بعد.

ب - در مورد شرکتهای دولتی و سایر دستگاههای مذکور در این قانون طبق مقررات و مواعد قانونی مربوط و در غیر اینصورت حساب نهائی هر سال حداکثر تا پایان تیرماه سال بعد.

تبصره ۱- آن تعداد از دستگاههای مذکور در این قانون که تا تاریخ تصویب این قانون نتوانسته‌اند حسابهای نهائی و صورتهای مالی سنوات ۱۳۶۱ به بعد خود را در مواعد قانونی مربوط تهیه و به مراجع ذیربط تسلیم نمایند مکلفند حسابها و صورتهای مالی سال ۱۳۶۱ تا پایان ۱۳۶۴ خود را به ترتیبی که در آئین‌نامه اجرائی این قانون معین می‌شود تنظیم و ارسال دارند.

تبصره ۲- حسابها و صورتهای مالی سنوات (۱۳۵۳ تا پایان ۱۳۶۰) کماکان بر طبق تبصره (۶۶) قانون بودجه سال ۱۳۶۱ و تبصره (۶۹) قانون بودجه سال ۱۳۶۳ تنظیم خواهد شد.

ماده ۳- وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور مربوط به سنوات ۱۳۶۱ تا پایان ۱۳۶۵ را طبق برنامه زمان بندی شده که در آئین‌نامه اجرائی این قانون معین خواهد شد تهیه و

تنظیم نموده و پس از تأیید هیأت وزیران به دیوان محاسبات کشور ارسال دارد. ماده ۴- هرگاه بعضی از دستگاههای مذکور در این قانون نسخ حساب نهائی و یا حساب و صورتهای مالی هر یک از سنوات مربوط را در مهلهای تعیین شده به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال نمایند وزارت مزبور مکلف است بشرح زیر عمل نماید.

بند ۱- فهرست دستگاههای موضوع این ماده را به ضمیمه صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور تنظیمی هر سال جهت بررسی و تعقیب موضوع و اقدامات قانونی به دیوان محاسبات کشور ارسال نماید.

بند ۲- در مورد دستگاههای مندرج در فهرست بند (۱) این ماده که از محل اعتبارات عمومی دولت استفاده نموده‌اند در مقابل اعتبارات مصوب مربوط هر دستگاه پرداختهای خزانه از این بابت پس از وضع وجوه برگشتی به خزانه و در مقابل درآمدهای پیش‌بینی شده در قانون بودجه سال مورد عمل دستگاه وصولی‌های خزانه از این بابت را در صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور همان سال منظور نماید.

بند ۳- چنانچه ترازنامه و حساب سود و زیان سالانه شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت که به گواهی هیأت مدیره یا هیأت عامل، حسب مورد رسیده لیکن ظرف مهلت تعیین شده در این قانون به تصویب مراجع صلاحیتدار طبق اساسنامه مربوط نرسیده باشد ارقام مورد لزوم از صورتهای مالی مذکور استخراج و در صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور درج نماید.

بند ۴- در مواردی که تهیه حساب درآمد و هزینه مربوط به اعتبارات جاری و سرمایه‌گذاری ثابت و اختصاصی منظور در قانون بودجه هر سال برخی از دستگاهها جزئاً و یا کلاً بر طبق عناوین و تقسیم‌بندی مندرج در قانون بودجه سال مربوط (برنامه، مواد هزینه، طرح در مورد هزینه و طبقه‌بندی درآمدها) به علت عدم رعایت موازین مربوط مقدور نباشد وزارت امور اقتصادی و دارائی مجاز است ارقام هزینه، پیش‌پرداخت، علی‌الحساب و درآمد این قبیل موارد را

از صورت حسابهای مربوط استخراج و بصورت یک قلم در صورتهای منضم به صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور سال مورد نظر منظور و فهرست دستگاههای متخلف موضوع این بند را جهت بررسی و تعقیب و اقدامات قانونی همراه صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور به دیوان محاسبات کشور ارسال نماید.

بند ۵- وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور اصلاح شده دستگاههای موضوع بند (۲) و (۳) این ماده را در سالی که حساب نهائی و یا صورتهای مالی مصوب مربوط به وزارت مذکور واصل می گردد تهیه و همراه صورتحساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور همان سال به هیأت وزیران تسلیم نماید تا پس از تأیید به دیوان محاسبات کشور ارسال گردد.

ماده ۵- مسئولان مربوط در دستگاههای مشمول این قانون منجمله شرکتهای و مؤسسات دولتی که شمول قانون به آنها مستلزم ذکر نام است مکلفند اطلاعات و مدارک مربوط به حساب های سنوات مذکور را که بنحوی از انحاء در رابطه با تهیه و تنظیم صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور هر سال مورد مطالبه وزارت امور اقتصادی و دارائی قرار می گیرد در اسرع وقت تهیه و به وزارت مذکور ارسال نمایند.

تبصره - سازمان تأمین اجتماعی مکلف است درآمدهای وصولی و عملکرد هزینه های هر سال خود را با همان عناوین و مشخصات و طبقه بندی که در قانون بودجه سال مربوط برای آن پیش بینی شده یا می شود بر اساس ضوابط مقرر در این قانون جهت درج در صورتحساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور به وزارت امور اقتصادی و دارائی اعلام نماید.

ماده ۶- دیوان محاسبات کشور مکلف است (مطابق اصل ۵۵ قانون اساسی با بررسی حسابها و اسناد و مدارک و تطبیق با صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور نسبت به تهیه تفریغ بودجه سالانه اقدام و هر سال گزارش تفریغ بودجه سال قبل را به انضمام نظرات خود به مجلس شورای اسلامی

تسلیم) و هر نوع تخلف از مقررات این قانون را رسیدگی و به هیأت‌های مستشاری ارجاع نماید.

ماده ۷- وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است به منظور فراهم آوردن موجبات تنظیم به موقع صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کشور ضمن تجدید نظر در تشکیلات موجود نسبت به ایجاد تشکیلات متناسبی برای این امر اقدام نماید. وزارت برنامه و بودجه اعتبارات متناسبی برای این امر اقدام نماید. وزارت برنامه و بودجه اعتبارات مورد نیاز وزارت امور اقتصادی و دارائی برای اداره تشکیلات مذکور و اجرای این قانون را در برنامه جداگانه‌ای تحت عنوان «برنامه تنظیم صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور» در لایحه بودجه هر سال منظور خواهد نمود. تبصره - تا معادل بیست درصد اعتبار برنامه مذکور در قسمت اخیر ماده ۷ برای اصلاح و بهبود سیستمهای حسابداری مورد عمل و همچنین تشویق و ترغیب کارمندان و سایر کسانی که در امر تهیه و تنظیم حسابها و همچنین صورت حسابهای عملکرد سالانه بودجه کل کشور فعالیت مؤثری مبذول میدارند در لایحه بودجه هر سال مطابق اصل ۵۳ قانون اساسی اختصاص خواهد یافت و اعتبار مذکور بدون الزام به رعایت قوانین و مقررات استخدامی و با رعایت مقررات قانون نحوه هزینه کردن اعتباراتی که بموجب قانون از رعایت قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنی هستند قابل مصرف می‌باشد.

ماده ۸- شرکتهای و مؤسسات و سازمان دولتی که شمول مقررات عمومی به آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول مفاد این قانون می‌باشند.

ماده ۹- پس از تصویب آئین‌نامه اجرائی این قانون قسمت اخیر ماده (۳۷) و مواد (۷۴) و (۷۸) قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۵ دیماه ۱۳۴۹ (و همچنین بند «ج» ماده «۱» و ماده «۸» و قسمت اخیر ماده ۴۳ قانون دیوان محاسبات کشور در رابطه با تهیه لایحه تفریغ بودجه) و سایر قوانین و مقررات مغایر ملغی

است.

ماده ۱۰- آئین نامه اجرائی این قانون حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و پس از تأیید دیوان محاسبات کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. قانون فوق مشتمل بر ده ماده و پنج تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و دوم تیرماه یکهزار و سیصد و شصت و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۵/۴/۲۶ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

آئین نامه اجرایی قانون تفریغ بودجه سالهای پس از انقلاب

روزنامه رسمی شماره ۱۲۲۹۷ مورخ ۱۳۶۶/۲/۲۹

ماده ۱- صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور صورت حسابی است که ارقام مربوط به کلیه درآمدهای قطعی وصول شده و هزینه های قطعی و غیر قطعی انجام یافته را بر طبق عناوین و تقسیمات مندرج در قانون بودجه سال مربوط و اصلاحات قانونی آن بنحوی نشان دهد که امکان مقایسه ارقام پیش بینی شده با عملکرد واقعی فراهم آید.

صورت گردش نقدی خزانه حاوی اطلاعات زیر نیز بایستی در جداول جداگانه ای تنظیم و ضمیمه صورت حساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور گردد:

الف - دریافت های خزانه شامل:

- ۱- موجودی اول سال خزانه.
- ۲- درآمدهای وصولی سال مورد عمل بودجه.
- ۳- سایر منابع تأمین اعتبار.
- ۴- واریز پیش پرداختها و علی الحسابهای سالهای قبل.

ب - پرداخت های خزانه شامل:

- ۱- هزینه های سال مورد عمل بودجه.
- ۲- پیش پرداختها و علی الحسابها.
- ۳- پیش پرداختها و علی الحسابهای سالهای قبل که به هزینه قطعی منظور شده.
- ۴- موجودی آخر سال خزانه.

و همچنین صورت وضعیت اقلام سنواتی حاوی اطلاعات زیر:

- ۱- پیش پرداختها و علی الحسابها انتقالی از سنوات قبل.

۲- هزینه از محل پیش‌پرداختها یا علی‌الحسابهای سنوات قبل جمعی و خرجی.

۳- واریز نقدی پیش‌پرداختها یا علی‌الحسابهای سنوات قبل.

۴- مانده پیش‌پرداختها و علی‌الحسابهای سنوات قبل.

ماده ۲- صورتحساب دریافت و پرداخت ماهانه وزارتخانه یا مؤسسه دولتی و یا واحدهای تابعه دستگاههای مذکور در شهرستان و استان، صورتحسابی است که گردش و نتیجه فعالیتهای مالی یک ماه را نشان می‌دهد.

ماده ۳- حساب نهائی وزارتخانه یا مؤسسه دولتی و یا واحدهای تابعه دستگاههای مذکور در شهرستان و استان حسابداری است که علاوه بر نشان دادن گردش فعالیتهای مالی یکساله، حاصل عملیات مربوط به بستن حسابهای موقت و همچنین انتقال مانده حسابهای دائمی به سال بعد را منعکس نماید.

ماده ۴- حساب سالانه نهادهای انقلاب اسلامی و سایر دستگاههایی که بنحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده مینمایند حسابداری است که علاوه بر نشان دادن گردش و نتیجه فعالیتهای مالی یکساله دستگاههای مذکور از محل درآمد اختصاصی منظور در بودجه و اعتبارات جاری و عمرانی دریافتی از محل درآمد عمومی، حاصل عملیات مربوط به بستن حسابهای موقت و انتقال مانده حسابهای دائمی به سال بعد را منعکس نماید.

ماده ۵- کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و واحدهای تابعه آنها در شهرستان و استان مکلفند صورتحساب دریافت و پرداخت ماهانه و نهائی هر سال مالی را در مواعد مقرر در بند «الف» ماده دو قانون تفریغ بودجه سالهای پس از انقلاب در سه نسخه که طبق مفاد این آییننامه هر سه نسخه آن به امضاءهای مجاز رسیده باشد تهیه و تنظیم و به شرح زیر اقدام نمایند:

الف- نسخه اول صورتحسابهای دریافت و پرداخت ماهانه و حساب نهائی به انضمام اصل اسناد و مدارک به ترتیب مقرر در ماده ۴۰ قانون دیوان محاسبات کشور مصوب یازدهم بهمن ماه ۱۳۶۱ و دستورالعمل‌های مربوط جهت حسابرسی و یا رسیدگی موضوع قانون اصلاح قانون و مقررات دیوان

محاسبات کشور مصوب پانزدهم تیرماه ۱۳۶۲ توسط دستگاه مربوط نگهداری می‌شود و مراتب را به دیوان محاسبات کشور اعلام نماید.

نحوه تحویل صورتحسابها و حساب نهائی و اسناد و مدارک منضم به آن توسط دیوان مذکور تعیین خواهد شد.

ب- نسخه دوم صورتحسابهای دریافت و پرداخت ماهانه و حساب نهائی به انضمام مدارکی که وزارت امور اقتصادی و دارائی تعیین می‌نماید در مواعد مقرر به وزارت مذکور ارسال می‌گردد.

ج- نسخه سوم صورتحسابهای دریافت و پرداخت ماهانه و حساب نهائی بعنوان سابقه در بایگانی ذیحسابیها نگهداری می‌شود.

ماده ۶- در اجرای تکالیف مقرر در ماده ۲ قانون تفریغ بودجه سالهای پس از انقلاب و ماده ۶ این آئیننامه کلیه دستگاههای اجرایی که طبق قانون محاسبات عمومی دارای ذیحساب هستند مکلفند امکانات تشکیلاتی و پرسنلی لازم را به منظور نگهداری و تنظیم حسابها در اختیار ذیحسابان قرار داده و با تشریک مساعی لازم موجبات انجام بموقع تنظیم حساب دستگاه مربوط را فراهم نمایند.

ماده ۷- وزارت برنامه و بودجه مکلف است حداکثر تا پایان خردادماه هر سال اطلاعات مربوط به بودجه اصلاح شده اعتبارات جاری و عمرانی و اختصاصی سال قبل کلیه دستگاههای اجرایی را جهت بررسی و تطبیق با ارقام بودجه مندرج در حساب نهائی دستگاههای اجرایی به وزارت امور اقتصادی و دارائی و دیوان محاسبات کشور ارسال نماید.

ماده ۸- وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است صورتحساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور هر سال را حداکثر تا پانزدهم آذرماه سال بعد تنظیم و جهت تأیید به هیئت وزیران تسلیم نماید.

ماده ۹- هیئت وزیران حداکثر ظرف مدت یکماه صورتحساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور را بررسی و پس از تأیید به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال می‌نماید تا از طریق وزارت مذکور در مهلت مقرر در ماده یک

قانون تفریغ بودجه سالهای پس از انقلاب به دیوان محاسبات کشور تسلیم گردد.

ماده ۱۰- آن تعداد از دستگاههای اجرائی مشمول قانون تفریغ بودجه سالهای پس از انقلاب که تا تاریخ تصویب این آئین‌نامه نتوانسته‌اند حسابهای نهائی و سالانه سنوات ۱۳۶۱ و بعد از آن را در مواعد مقرر تنظیم و به مراجع ذیربط تسلیم نمایند مکلفند حسابهای سنوات ۱۳۶۱ لغایت ۱۳۶۴ خود را حداکثر تا پایان مردادماه ۱۳۶۷ به شرح زیر تنظیم و به وزارت امور اقتصادی و دارائی و دیوان محاسبات تسلیم نمایند:

الف - حساب نهائی و سالانه سال ۱۳۶۱ حداکثر تا پایان شهریورماه ۱۳۶۶

ب - حساب نهائی و سالانه سال ۱۳۶۲ حداکثر تا پایان آبان ۱۳۶۶

ج - حساب نهائی و سالانه سال ۱۳۶۳ حداکثر تا پایان اسفند ۱۳۶۶

د - حساب نهائی و سالانه سال ۱۳۶۴ حداکثر تا پایان مرداد ۱۳۶۷

ماده ۱۱- در اجرای ماده ۳ قانون تفریغ بودجه سالهای پس از انقلاب، وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است صورتحساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور مربوط به سال ۱۳۶۱ و سالهای بعد از آن را با رعایت قانون مذکور طبق برنامه زمان‌بندی مشروح زیر:

صورتحساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور مربوط به سنوات ۱۳۶۱ و

۱۳۶۲ تا اردیبهشت سال ۱۳۶۷

صورتحساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور مربوط به سنوات ۱۳۶۳ و

۱۳۶۴ تا اردیبهشت ماه سال ۱۳۶۸ تهیه و به هیئت وزیران تسلیم نماید.

هیئت وزیران ظرف مدت یکماه صورتحساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور هر یک از سنوات مذکور را بررسی و پس از تأیید به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال می‌نماید تا به دیوان محاسبات کشور تسلیم گردد.

ماده ۱۲- هرگونه اصلاح یا تغییری در هر یک از مواد این آئین‌نامه منوط به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارائی و تأیید دیوان محاسبات کشور و تصویب هیئت وزیران خواهد بود.

قانون نحوه هزینه کردن اعتباراتی که به موجب قانون از رعایت قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنی هستند

ماده واحده. - مصرف اعتبارات جاری و عمرانی که به نحوی از انحصاء از قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت و یا آئین‌نامه‌ای معاملات دولتی مستثنی بوده و تابع مقررات خاص گردیده است (باستثنای هزینه‌های جنگی که با رعایت تبصره ۹ و ۴۵ قانون بودجه سال ۱۳۶۴ انجام می‌گیرد) تحت ضوابط زیر مجاز می‌باشد:

الف. - مبادله موافقتنامه دستگاهها با وزارت برنامه و بودجه در مورد هر یک از برنامه‌ها و طرحها و فعالیتها و پروژه‌ها الزامی است و دستگاههای اجرایی مکلف به رعایت موارد مندرج در موافقتنامه‌های مذکور می‌باشند.

ب. - مسئولیت تشخیص و تعهد و تسجیل و صدور حواله در مورد دستگاههای اجرایی و نهادهای انقلاب اسلامی حسب مورد بعهدہ وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی مربوط و یا مقامات مجاز از طرف آنها خواهد بود.

ج. - وجوه لازم برای انجام هزینه از محل اعتبارات مندرج در بودجه سالیانه در مورد دستگاههای اجرایی که دارای ذیحساب هستند، با درخواست وجه از طرف ذیحساب و در مورد دستگاههایی که طبق قانون فاقد ذیحساب هستند، با درخواست وجه از طرف مسئول امور مالی که توسط دستگاه ذیربط به وزارت امور اقتصادی و دارایی معرف شده و یا خواهد شد توسط خزانه به حساب بانکی دستگاه مربوط که از طرف خزانه در تهران در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در شهرستانها در یکی از شعب بانک ملی ایران افتتاح شده و یا خواهد شد واریز می‌گردد. حسابهای مذکور با حداقل دو امضای مجاز که یکی از آنها حسب مورد امضای ذیحساب یا مسئول امور مالی مربوط خواهد بود قابل استفاده می‌باشد.

د- نصاب و نحوه انجام معاملات با رعایت صرفه و صلاح دولت بشرح زیر می‌باشد:

- ۱- معاملات تا مبلغ یک میلیون ریال به مسئولیت مأمور خرید.
  - ۲- معاملات از ۱،۰۰۰،۰۰۱ ریال تا ۵،۰۰۰،۰۰۰ ریال با تأیید مأمور خرید یا واحد تدارکاتی حسب مورد و تصویب بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا مقام مجاز از طرف او.
  - ۳- معاملات بیش از پنج میلیون ریال به تأیید و مسئولیت وزیر ذیربط یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذیربط یا مقامات مجاز از طرف ایشان.
  - ۴- میزان پیش پرداخت که از ۴۰ درصد تجاوز نخواهد کرد و تنخواه گردان و سپرده حسن انجام کار و همچنین نوع و میزان تضمینی که میبایست در قبال پیش پرداخت و یا حسن انجام کار اخذ گردد به تشخیص و مسئولیت بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا مقام مجاز از طرف او خواهد بود.
- و- کلیه اسناد هزینه‌های انجام شده باید متکی به مدارک زیر باشد:
- ۱- تنظیم قرارداد و یا گرفتن فاکتور الزامی است، مگر در موارد اضطراری که نیاز به تأمین کالا از قبل قابل پیش بینی نباشد و خرید به اندازه رفع اضطرار صورت گیرد و دولت و مؤسسات وابسته به دولت و شهرداریها و بانکها و نهادهای انقلاب اسلامی در تولید و توزیع آن بنحوی از انحاء مداخله و یا مباشرت نداشته باشند.
  - تشخیص موارد اضطراری و تعیین میزان آن بعهدہ وزیر و یا بالاترین مقام دستگاه‌های فوق یا مقام مجاز از طرف آنها خواهد بود.
  - ۲- در مورد خریدهای داخلی فاکتور خرید یا صورت مجلس خرید یا صورت مجلس خرید با رعایت مفاد بند (۱) فوق، رسید انبار یا صورت مجلس تحویل کالا.
  - ۳- در مورد خریدهای خارجی اعلامیه بانک و در موارد جزئی صورتحساب فروشنده، مدارک ترخیص کالا از گمرک و رسید انبار یا صورتمجلس تحویل کالا.

۴- در مورد پرداخت حقوق و دستمزد و مزایا و هر نوع پرداخت پرسنلی دیگر، گواهی انجام کار از طرف مقامات مجاز و امضای گیرنده وجه یا گواهی بانک دایر بر واریز وجه به حساب بانکی ذینفع.

۵- مصرف اعتبار هزینه‌های خارج از کشور با امضای وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذیربط و امضای مسئول امور مالی آن دستگاه به هزینه قطعی منظور خواهد شد.

۶- در مورد کارهایی که به پیمانکار محول می‌شود قرارداد مربوط و تأییدیه تحویل کالا و یا انجام خدمت موضوع قرارداد توسط بالاترین مقام دستگاه اجرائی یا مقام مجاز از طرف او.

ز - دستگاههای اجرایی مکلفند حساب این قبیل اعتبارات را نگهداری و در مواعیدی که از طرف دیوان محاسبات کشور تعیین و اعلام می‌شود به دیوان مزبور و وزارت امور اقتصادی و دارایی ارائه نمایند و دیوان محاسبات کشور حساب مذکور و اسناد مربوط را رسیدگی خواهد کرد.

ح - اموالی که از محل اعتبارات موضوع این قانون خریداری می‌شود، اموال دولتی محسوب می‌گردد.

ط - تعریف اصطلاحاتی که در این قانون بکار رفته است، تابع تعاریف مندرج در قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ی - وزراء و استانداران و رؤسای دستگاههای اجرایی و کمیته انقلاب اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی و دفتر تبلیغات قم، نهضت سوادآموزی، بنیاد شهید، بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی، کمیته امداد امام و هر مؤسسه و نهاد دیگری که از درآمدهای عمومی استفاده نمایند مکلفند فهرست هزینه‌ها و عملیاتی را که در وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و نهادهای انقلابی زیر نظر آنها بموجب مجوزهای قانون خاص خارج از مقررات قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی و یا از اعتبار ماده (۱۷) انجام می‌شود همراه با گزارش توجیهی هر چهار ماه یکبار از طریق نخست‌وزیر به کمیسیون برنامه و بودجه و سایر کمیسیون‌های مربوط مجلس شورای اسلامی ارسال دارند.

ک - ذیحسابان و مسئولان کلیه دستگاههای اجرایی موظفند تا پایان فروردین ماه هر سال، مانده وجوه استفاده نشده و مانده تنخواه گردان مشمول این قانون را به خزانه واریز نمایند.

وزارت امور اقتصادی و دارایی در خاتمه مهلت مذکور در فوق فهرست وجوه استفاده نشده موضوع این قانون را به اطلاع وزارت برنامه و بودجه و دیوان محاسبات کشور خواهد رساند.

ل - تخلف از این قانون تصرف غیرمجاز در اموال دولتی محسوب می‌گردد و در صورتی که موجب تضییع مالی از دولت شده باشد، متخلف به پرداخت معادل میزان مورد تخلف طبق موازین شرعی و تعزیر مطابق نظر حاکم شرع محکوم خواهد شد.

م - آئین نامه اجرایی این قانون با رعایت مراتب فوق حداکثر ظرف مدت یکماه از تاریخ تصویب این قانون حسب مورد نیاز، بنا به پیشنهاد وزیر یا وزرای مربوط و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت برنامه و بودجه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه ششم بهمن ماه یکهزار و سیصد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۴/۱۱/۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

« آئین نامه اجرایی بند «م» قانون نحوه هزینه کردن

اعتبارات مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۶ »

۱- کلیه اعتبارات مشمول قانون مذکور از شمول قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنی بوده و منحصرأ تابع قانون نامبرده و این آئین نامه می باشد.

۲- مبالغی که بعنوان کمک توسط مقامات مجاز مذکور در بند ب قانون فوق

اختصاص می‌یابد پس از پرداخت به هزینه قطعی منظور می‌گردد.

۳- تنخواه‌گردان موضوع بند ۵ قانون فوق بنا به تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا مقامات مجاز از طرف ایشان به اشخاص یا واحدهایی پرداخت می‌شود که بنحوی از انحاء مسئولیت انجام هزینه و تدارکات در دستگاه اجرایی را بعهدہ دارند، مسئولیت عدم واریز بموقع تنخواه‌گردان فوق بعهدہ دریافت‌کننده تنخواه‌گردان می‌باشد.

۴- در موارد اضطراری مذکور در قسمت (۱) بند و قانون فوق که از طرف فروشنده فاکتور ارائه و یا قرارداد منعقد نمی‌گردد و همچنین در مورد تهیه و تنظیم صورتمجلس خرید و تحویل کالا و خدمات به ترتیب زیر عمل می‌گردد:
الف - تشخیص موارد اضطراری بعهدہ بالاترین مقام دستگاه اجرایی و یا مقامات مجاز از طرف ایشان می‌باشد.

ب - تشخیص دخالت یا مباشرت دولت و سایر دستگاههای اجرایی مذکور در قسمت (۱) بند «و» قانون فوق در تولید و توزیع کالاها و خدمات با بالاترین مقام دستگاه اجرایی و یا مقامات مجاز از طرف ایشان می‌باشد.

ج - گزارش خرید و تحویل کالا و خدمات بر حسب مورد با رعایت موارد مذکور در بند (د) قانون فوق توسط مأمور خرید و یا مسئول واحد تدارکات تنظیم و گواهی شده و بوسیله مقامات مذکور در بند «ب» قانون فوق بعنوان صورتمجلس خرید و تحویل کالا و خدمات تأیید و امضاء می‌شود.

چنانچه تحویل‌گیرنده کالا غیر از واحد تدارکات و یا مأمور خرید باشد باید صورتمجلس تحویل کالا را امضاء نماید و در مواردی که کالا از اموال غیرمصرفی و بادوام باشد باید پس از رفع نیاز تحویل واحد جمع‌داری و اموال گردد.

۵- در کلیه موارد اسناد هزینه با امضاء مسئول امور مالی یا ذیحساب مربوط و مقامات مجاز در بند (ب) قانون فوق بحساب قطعی منظور می‌شود.

۶- مفاد این آئین‌نامه از اول فروردین ماه سال ۱۳۶۵ قابل اجراء است.

از قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) تعذیات مأمورین دولتی نسبت به دولت

ماده ۲۵- هر یک از کارمندان و کارکنان ادارات و سازمانها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و یا وابسته به دولت و یا مأمورین به خدمات عمومی اعم از رسمی و دیوان محاسبات عمومی و مؤسساتی که به کمک مستمر دولت اداره می شوند، و دارندگان پایه های قضائی، وجوه نقدی یا مطالبات یا حوالجات یا سهام و سایر اسناد و اوراق بهادار یا سایر اموال متعلق به هر یک از سازمانها و مؤسسات فوق الذکر یا اشخاصی که بر حسب وظیفه به آنها سپرده شده است بنفع خود یا دیگری برداشت یا تصاحب کرده بعنوان مختلس علاوه بر مجازات مقرر اداری و رد وجه یا مال مورد اختلاس به حبس از شش ماه تا پنج سال محکوم می شود.

تبصره - کارمندان و کارکنان قوای مقننه و قضائیه نیز مشمول این ماده خواهند بود.

در متک حرمت اشخاص

ماده ۸۷- هر کس با توجه به سمت به رئیس جمهور یا نخست وزیر یا وزراء یا یکی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی یا اعضای شورای نگهبان یا اعضای دیوان محاسبات یا مسئولین قضائی یا اجرائی در حال انجام وظیفه یا به سبب آن توهین کند، تا ۷۴ ضربه شلاق تعزیر خواهد شد.

تبصره - در صورتی که توهین بصورت ضرب یا منتهی به جرح یا نقص باشد، علاوه بر مجازات این ماده به مجازات خود آن عمل نیز محکوم خواهد شد.

**تبصره‌های ۷ و ۹۹ قانون برنامه دوم
توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی
ایران مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۰ مجلس شورای اسلامی**

تبصره ۷- برای جلب همکاری و مشارکت بیشتر مردم در اجرای طرحهای عمرانی دولتی، هزینه کردن آن قسمت از اعتبارات اینگونه طرحها که از محل وجوه دریافتی بر طبق قانون از مردم تحت عنوان خودیاری حاصل می‌گردد، از شمول قانون محاسبات و سایر مقررات عمومی دولت مستثنی است و تابع قانون نحوه هزینه کردن اعتباراتی که به موجب قانون از رعایت قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنی هستند، خواهد بود.

دستگاههای اجرائی مکلفند صورت ریز هزینه‌های انجام شده از محل وجوه دریافتی از مردم تحت عنوان خودیاری در هر سال را حداکثر تا پایان تیرماه سال بعد به دیوان محاسبات کشور ارسال نمایند.

تبصره ۹۹- وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه موظفند جهت تحقق و اجرای اهداف این برنامه بطور مستمر بر عملیات دستگاههای اجرائی نظارت نموده و گزارش مربوط به پیشرفت عملیات و مطابقت آن در زمینه وصول به هدفهای تعیین شده در برنامه را در مقاطع شش ماهه به دولت و دیوان محاسبات و کمیسیونهای مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.

**بند «ه» ماده ۴۳، ماده ۶۰ و ماده ۷۳
قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن
در موارد معین**

بند ه- اجازه داده می‌شود به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) وجوه حاصل از فروش اسناد و مدارک مالی کلیه دستگاهها موضوع ماده (۳۹) قانون دیوان محاسبات کشور و دستورالعمل مربوط که متعلق به دیوان مذکور بوده و توسط سازمان اسناد مالی ایران با نظرات دیوان محاسبات کشور به فروش می‌رسد و

وجوه حاصله از فروش، به حساب درآمد عمومی کشور واریز می‌گردد از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال بطور جداگانه ذیل ردیف بودجه‌ای دیوان محاسبات کشور منظور می‌شود و در اختیار دیوان مزبور قرار می‌گیرد تا صرف امور تحقیقاتی و خرید لوازم مورد نیاز و تجهیز بایگانی اسناد و سایر هزینه‌ها گردد.

پنجاه درصد (۵۰٪) بقیه وجوه فوق‌الذکر مشمول مقررات مورد عمل در اسناد ملی ایران خواهد بود.

ماده ۶۰- معادل یک درصد (۱٪) مانده وجوه اعتبارات مصرف نشده سالهای قبل که در اجرای مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور در هر سال به خزانه برگشت داده می‌شود از محل اعتبار درآمد اختصاصی که به همین منظور در قانون بودجه هر سال پیش‌بینی می‌شود در اختیار دیوان محاسبات کشور قرار می‌گیرد تا جهت خرید تجهیزات مورد نیاز و تشویق کارکنانی که فعالیت مؤثری در راستای وظائف قانونی دیوان مذکور مبذول می‌دارند به مصرف برسد. دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی و صندوقهای رفاه دانشجویان و سازمان تأمین اجتماعی از شمول حکم این ماده مستثنی هستند.

ماده ۷۳- اجازه داده می‌شود معادل دو درصد (۲٪) وجوهی که بر اساس آراء هیأت‌های مستشاری و محکمه تجدیدنظر دیوان محاسبات کشور و یا بر اثر رسیدگی به پرونده‌هایی که از طرف دیوان محاسبات کشور در محاکم قضائی مطرح می‌گردد و بطور قطع وصول و به حساب خزانه واریز می‌شود از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال ذیل ردیف بودجه‌ای دیوان محاسبات منظور می‌گردد در اختیار دیوان مذکور قرار گیرد تا در جهت ارتقاء سطح کمی و کیفی انجام وظایف و تشویق پرسنل و سایر هزینه‌های مورد نیاز به مصرف برساند.